

Předmět:	Ročník:	Vytvořil:	Datum:							
CAD	druhý, třetí	Petr Machanec	21.5.2012							
Název zpracovaného celku:										
CAD_Inventor -cvičení k modelování a tvorbě technické obrazové dokumentace Modelování rotační součásti - hřídele										

Modelování rotační součásti - hřídele

Pro ukázku modelování tohoto typu součásti byl zvolen hřídel. Budeme popisovat postup modelování této rotační součásti. Ukážeme si všechny základní i alternativní příkazy a postupy. Při řešení úlohy budeme vycházet z rozměrů již hotového 2D výkresu dané součásti. Budeme předpokládat elementární znalosti programu při vytváření náčrtů a modelu (entita, parametrická kóta, vazba, vysunutí, atd.)

Výsledný model

2D výkres součásti

Před vytvořením nového souboru formátu "ipt" je vhodné nastavit prostředí náčrtu. Na obr.1 je doporučené nastavení.

Zvolení vhodného modelovacího postupu

Samozřejmě existuje více možností, jak dosáhnout výsledného modelu. Jelikož se jedná o rotační součást, použijeme pro vymodelování funkci rotace. Alternativně je možno výsledný tvar modelovat postupným vysouváním. Tuto metodu je ovšem vhodné použít v případě velmi jednoduché a nečlenité rotační součásti – např. tyče, nebo kolíku apod.

Náčrt

Dle zadání vytvoříme "od ruky" náčrt profilu hřídele s libovolnými rozměry. Náčrt vytváříme pomocí příkazu <u>Čára</u> z počátku souřadného systému. Využíváme geometrické vazby, které se automaticky objevují při vytváření náčrtu, popř. příslušnou vazbu přiřadíme konkrétní entitě. V případě vytváření hřídele funkcí rotace, je vhodné zvolit <u>vhodnou entitu</u> a změnit její formát jako <u>konstrukční osu</u>, která poslouží jako osa rotace vytvářeného tělesa. – obr.2

Nyní náčrt příkazem <u>Kóta</u> parametricky zakótujeme. Opět je možno používat geometrické vazby. Náčrt musí být uzavřená křivka, v opačném případě rotaci nelze vytvořit. Jednotlivé průměry kótujeme ke konstrukční ose v reálné hodnotě. Pokud to není nutné, všechna zkosení a zaoblení vytváříme až v modelu, protože jákákoliv dodatečná úprava zkosení nebo zaoblení se mnohem snadněji provádí právě v modelu. – obr.3

Modelování

Po vytvoření základního náčrtu (viz obr.3) přejdeme do prostředí modelování příkazem Dokončit náčrt na pravé straně v pásu karet (resp.pravým tl.myši a v místní nabídce – Dokončit náčrt). Příkazem Rotace vytvoříme základ tělesa. Pokud je v náčrtu pouze jeden profil pro rotaci a náčrt je bezchybný, po výběru příkazu Rotace se vytvoří náhled hřídele s dialogem. V tomto dialogu je možno měnit pouze meze rotace – ponecháme možnost <u>Plný</u> (úhel). - obr.4

Potvrdíme návrh rotace – těleso se vytvoří. Je dobré si všímat prohlížeče součástí, kde se formuje stromová struktura historie modelování součásti. – obr.5

V tomto prohlížeči je rovněž možno editovat jednotlivé příkazy i příslušné náčrty, jakož i jejich parametry.

Vytvoření drážky

K vytvoření drážky pro pero můžeme využít jednu ze základních rovin procházejících počátkem souřadného systému – např. rovinu XY. Označíme tedy rovinu XY. – obr.6

Následně vytvoříme příkazem <u>Rovina</u> pracovní rovinu, která bude parametricky připojena k základní rovině <u>XY</u> a která musí být tečná k příslušné válcové ploše. Klikneme tedy na povrch válcové plochy, na níž bude drážka a vytvoří se <u>pracovní rovina</u> parametricky rovnoběžná s rovinou XY. – obr.7

Do vytvořené pracovní roviny umístíme nový 2D náčrt. (kliknutím na okraj pracovní roviny !!) Pokud máme v Možnostech aplikace v kartě Náčrt nastavenu funkci Pohled na náčrtovou rovinu při vytváření náčrtu (viz obr.1), natočí se náčrtová rovina do pravoúhlého (kolmého) promítání. V opačném případě můžeme použít funkci Zobrazit plochu v panelu navigátoru. – obr.8

Aby bylo možno vytvořit drážku, bude nutné promítnout geometrie dané části hřídele – na průměru 42mm. Promítnutí správné geometrie v tomto i podobných případech je důležité pro vazby a parametrické kóty, které nelze bez promítnuté geometrie vytvořit. A to proto, že v náčrtové rovině našeho tělesa (válec) se fakticky nevyskytuje žádná hrana, kterou by šlo využít. Načrtnutí obrysu drážky je možno provést mnoha způsoby (obdélník+zaoblení, kružnice+čáry, čára+oblouk+čára+oblouk…) Důležité však je správné zakótování a vazby náčrtu. –opr.9.

PRO Model Kontro	n ⇔ 😒 - 💽 - Barva Ia Nástroie Správa	Pohled Systémové	e + = é prostředí Začínáme	Autodo	esk Inventor Prof	essional 2011 S	Součástl	Zadejte klíčové slo	vo nebo výraz.	M - S S	* ? -	- 0 <mark>- X</mark>
Čára Coblouk • C	J Spline • □ Zaoblit • ● Elipsa ⓒ Polygon - Bod A Text •	Promítnutí geometrie		a ∷ ∦ ❖	↔ Přesunout ◇ Kopírovat ◇ Otočit	→ Oříznout -→ Prodloužit Rozdělit	Měřítko	- Vytvořit součást - Vytvořit komponenty - Vytvořit blok	Obrázek Body Acad	≻ Konstrukční ⊕ Osa	-†- Střed ﷺ Řízená kóta	Dokončit náčrt
	Kreslení 💌		Vazby 🕶	Vzor		Upravit		Rozvržení	Vložení	Form	nát 🔻	Konec
Model ▼ 2 Součásti Cobjemová kělesa(1) Počátek Rovina X2 Rovina X2 Cos X Cos X Cos X Cos X Cos Z Cos Z			d16 = 21 mm									ZEPAEDU
tr → Akotace I → → → Pracowi rovina I → → Načrt3 → → Načrt3 → → Načrt3 → → Načrt3 → → Načrt3	¥	d15 = 4 mm. 🗢		3 = 40 m								obr.9

Po vytvoření náčrtu drážky(viz obr.9) přejdeme do prostředí modelování příkazem <u>Dokončit náčrt</u> na pravé straně v pásu karet (resp.pravým tl.myši a v místní nabídce – Dokončit náčrt. – obr.10) Pro vytvoření drážky použijeme příkaz <u>Vysunutí</u> a zvolíme <u>logický rozdíl</u>. Je nutné zadat správnou délku vysunutí (4,9 mm) a použít správnou <u>orientaci</u> vysouvání. - obr.11

Po vytvoření drážky můžeme potlačit viditelnost pracovní roviny. Klikneme pravým tlačítkem myši na <u>Pracovní rovina 1</u> v prohlížeči, nebo na <u>okraj pracovní roviny</u>, a v místní nabídce u možnosti <u>Viditelnost</u> odstraníme zatržízko. – obr.12 .

Druhá drážka je otočená o 90°. Mohli bychom ji vytvořit stejným způsobem. Ale jako základ pracovní roviny bychom museli použít rovinu kolmou k Pracovní rovině 1. V našem případě by to byla rovina XZ. Můžeme ovšem použít i jiný postup pro vytvoření této drážky.

Příkazem <u>Rovina</u> zvolíme <u>obecnou rovinu</u> – v našem případě reprezentovanou mezikružím. Tažením okraje obdélníku ve směru osy hřídele lze měnit odsazení <u>pracovní roviny</u> od vybrané obecné roviny. Do dialogového okénka udáme hodnetu odsazení – v našem případě 5 mm – obr.13

Vytvoříme nový náčrt příkazem Vytvořit 2D náčrt a umístíme jej do odsazené Pracovní roviny 2. – obr.14

Pokud máme v Možnostech aplikace v kartě Náčrt nastavenu funkci Pohled na náčrtovou rovinu při vytváření náčrtu (viz obr.1), natočí se náčrtová rovina do pravoúhlého (kolmého) promítání. S výhodou použijeme funkci Zobrazit v řezu (klávesa F7, nebo pr.tl. myši a vybrat funkci v místní nabídce) a <u>promítneme geometrii</u> průměru části hřídele s drážkou do náčrtové roviny. – obr.15

V náčrtové rovině 4 vyrobíme obdélník, který představuje profil naší drážky. Správně ho zakótujeme a zavazbíme. Kótu 27,3mm je možno s výhodou kótovat k průsečíku promítnuté geometrie s osou Y, což je <u>spodní kvadrant</u> této kružnice. – obr.16

Po dokončení náčrtu vybereme funkci <u>Vysunutí</u>, určíme požadovaný profil a podle zadání zvolíme správnou délku vysunutí (drážky) Dále je nutné vybrat typ vysunutí – <u>Rozdí</u>l a zvolit správný <u>Směr</u>. obr.17

Drážka je vytvořena, ovšem ještě musíme zaoblit svislé hrany obdélníka. Rovněž je možno opět potlačit viditelnost <u>Pracovní roviny 2</u>. . obr.18

Zaoblení obdélníkové drážky provedeme příkazem <u>Zaoblit</u>. V dialogu je potřeba nastavit správný poloměr, v našem př. <u>5 mm</u> a označíme čtyři příslušné hraný k zaoblení. Zobrazí se <u>náhled</u> budoucího zaoblení, pokud je správně, potvrdíme dialog a druhá drážka se vytvoří. – obr.19

Obě drážky hřídele jsou již vymodelovány. Zbývá ještě vytvořit zápich, zaoblit a zkosit dané hrany.- obr20

Vytvoření zápichu

Dle zadání je zápich typu D. To znamená, že šířka zápichu je podle tabulek 2,2mm a hloubka je 0,3mm. Pro vymodelování zápichu můžeme použít základní <u>Rovinu XY</u>, do níž umístíme nový náčrt. – obr.21

Zobrazíme náčrt v řezu (klávesa F7, nebo pr.tl.myši a v místní nabídce – Zobrazit v řezu) a dále promítneme vhodné geometrie. – obr.22

Na promítnutou geometrii načrtneme <u>Obdélník (obr.23)</u> a parametricky ho zakótujeme(obr.24). Protože obdélník nám poslouží jako pomocná entita, přiřadíme mu atribut <u>Konstrukční</u>.- obr.24

Dále načrtneme <u>Oblouk třemi body</u>. Oblouk proložíme dvěma koncovými body načrtnutého obdélníka a středem jeho spodní strany(obr.25). Tento oblouk nám tvoří základ pro vymodelování zápichu rotací (Rozdílem). Aby byla křivka pro rotaci uzavřená, jednoduše použijeme na oblouk příkaz <u>Prodloužit</u>, čímž vznikne kružnice, ovšem parametry oblouku se nezmění(obr.26). Následně zvolíme Dokončit náčrt.

Po dokončení náčrtu se vrátíme do prostředí modelování, zvolíme funkci <u>Rotace</u>. Jako profil vybereme načrtnutou kružnici, jako osu rotace zvolíme osu X, což je osa tělesa. Typ rotace musíme zvolit <u>Rozdíl</u>. Po potvrzení se vymodeluje zápich. –obr.27

Model hřídele je téměř hotov, zbývá ještě srazit a zaoblit příslušné hrany – podle zadání. – obr.28

Zkosení

První zkosení je 1x45°. Použijeme tedy funkci <u>Zkosit</u> a typ zkosení vybereme <u>Vzdálenost</u>. V tomto typu zkosení je automaticky nastaven úhel 45°(obr.29). Druhé zkosení je pod úhlení 30° ve vzdálenosti 1mm. Použijeme typ zkosení Vzdálenost a úhel. Jako plochu je nutno vybrat válcový u plochu (obr.30).

Závit

🚯 Zešikmení 🧬 Kombinovat 🕮 Pe

Upravit 💌

obr.29

*a P

GH K

Zoablení hran provedeme příkazem Zaoblit. V jednom příkaze lze zaoblit všechny hrany stejných poloměrů, ale i hrany s poloměry jiných hodnot.

Zvolíme tedy pro tuto hodnotu poloměru samostatný příkaz.–obr.31 Zaoblení třech hran – poloměr 1mm.

Zaoblení

Pro další poloměry použijeme pouze jeden příkaz Zaoblit.

V dialogu zadáme hodnotu <u>poloměru(2,5mm)</u> a vybereme příslušnou hranu na modelu. Potom klikneme na text <u>Klepněte pro přidání</u> a zadáme další kodnotu <u>poloměru(0,6mm)</u> a vybereme vnitřní hrany drážek. Ne vždy je ovšem tato metoda vhodná,protože se zadané hodnoty poloměrů později špatně editují.obr.32

Model hřídele podle zadání je hotov - obr.33

Ke tvorbě tohoto cvičení byl použit program Autodesk Inventor 2013, jehož licenci legálně vlastní SPŠ Ostrava-Vítkovice.